

Postanowienie z dnia 30 kwietnia 2003 r.

III SW 1/03

Państwowa Komisja Wyborcza wydaje zaświadczenie o przysługiwaniu fundacji uprawnienia do udziału w kampanii referendalnej (art. 48 ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym, Dz.U. Nr 57, poz. 507 ze zm.) na podstawie treści uwierzytelnionego przez sąd statutu fundacji (art. 48 ust. 2 pkt 3 tej ustawy) w wersji ujawnionej w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Jerzy Kuźniar.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 30 kwietnia 2003 r. sprawy ze skargi Fundacji Rademenes na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 22 kwietnia 2003 r. odmawiającą wydania zaświadczenia o przysługiwaniu uprawnienia do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych,

o d d a l i ł skargę.

U z a s a d n i e n i e

Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 22 kwietnia 2003 r. wydaną na podstawie art. 48 ust. 1 pkt 4 i pkt 3 lit. c oraz ust. 4 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz.U. Nr 57, poz. 507), po rozpatrzeniu zawiadomienia o zamiarze skorzystania z uprawnienia do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych nadawców publicznych złożonego przez Fundację Rademenes z siedzibą we Wrocławiu, odmówiła wydania Fundacji zaświadczenia o przysługiwaniu jej uprawnienia do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych nadawców publicznych, prowadzonej w związku z ogólnokrajowym referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, zarządzonym przez Sejm RP na dzień 8 czerwca 2003 r.

W uzasadnieniu postanowienia Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że do zawiadomienia, o którym mowa w art. 48 ust. 2 ustawy o referendum ogólnokrajowym, załączono uwierzytelniony statut Fundacji, odpis aktualny z Krajowego Rejestru Sądowego, uchwałę Zarządu Fundacji z dnia 9 kwietnia 2003 r. o zmianie statutu Fundacji oraz kserokopię pierwszej strony wniosku o zmianę danych w Krajowym Rejestrze Sądowym złożonego w Sądzie Gospodarczym w dniu 10 kwietnia 2003 r. Odmawiając wydania zaświadczenia, Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że art. 48 ust. 1 pkt 4 ustawy o referendum ogólnokrajowym uzależnia uprawnienie fundacji do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych nadawców publicznych między innymi od tego, czy prowadzi ona działalność związaną z przedmiotem referendum, a działalność ta mieści się w zakresie jej celów statutowych. Cele statutowe Fundacji Rademenes określa § 8 jej statutu. Żaden z tych celów nie jest związany z przedmiotem referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej. Z załączonych do zawiadomienia dokumentów wynika, że Fundacja dokonała w dniu 9 kwietnia 2003 r. zmiany statutu, polegającej na dodaniu do niego § 8a o treści: „Celem Fundacji jest również prowadzenie działalności związanej z akcesją Rzeczypospolitej Polskiej do struktur Unii Europejskiej oraz prowadzenie działalności związanej z członkostwem Rzeczypospolitej w organizacjach międzynarodowych” oraz złożyła w dniu 10 kwietnia 2003 r. wniosek o zmianę danych w Krajowym Rejestrze Sądowym. Z dokumentów tych nie wynika jednak, aby zmiana statutu Fundacji została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego. Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (jednolity tekst: Dz.U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203 ze zm.), zmiana statutu fundacji wymaga wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego. Rozpatrując zawiadomienie Państwowa Komisja Wyborcza bada zatem statut fundacji w brzmieniu aktualnie obowiązującym, zgodnym z zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym. Zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej, Fundacja Rademenes nie jest podmiotem uprawnionym do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych nadawców publicznych, ponieważ nie spełnia warunku wynikającego z art. 48 ust. 1 pkt 4 w związku z pkt 3 lit. c ustawy o referendum ogólnokrajowym.

Fundacja Rademenes wniosła na podstawie art. 48 ust. 6 ustawy o referendum ogólnokrajowym skargę do Sądu Najwyższego na powyższe postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej, kwestionując pogląd, zgodnie z którym zmiana sta-

tutu fundacji wymaga dla swojej skuteczności wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego. Zdaniem skarżącej, zdarzeniem konstytutywnym powodującym zmianę celów statutowych Fundacji jest uchwała jej statutowego organu (zarządu), a nie wpis do Krajowego Rejestru Sądowego. Wniosek o wpis zmian w statucie Fundacji został złożony w dniu 10 kwietnia 2003 r. i z powodu „ociężałości” Sądu zmiany te nie zostały dotychczas uwzględnione w Krajowym Rejestrze Sądowym. Po zmianach statutu uchwalonych 9 kwietnia 2003 r. w zakresie celów statutowych Fundacji Redemnes znajduje się - zdaniem skarżącej - przedmiot związany z referendum akcesyjnym, mimo że nie został uwzględniony w Krajowym Rejestrze Sądowym z przyczyn od Fundacji niezależnych. Skarżąca uważa zatem, że spełnia przesłanki wymagane do ubiegania się o wydanie wnioskowanego zaświadczenia.

W odpowiedzi na skargę Państwowa Komisja Wyborcza podtrzymała argumenty zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały (postanowienia), podkreślając, że zgodnie z art. 48 ust. 3 ustawy o referendum ogólnokrajowym zaświadczenie o przysługiwaniu uprawnienia do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych wydawane jest na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 2 tego artykułu. Przepis ten ustanawia ograniczony katalog dowodów, z których może korzystać Państwowa Komisja Wyborcza przy ustalaniu spełnienia warunków określonych w art. 48 ust. 1 ustawy. W odniesieniu do fundacji dowodami tymi są następujące dokumenty: uwierzytelniony statut i wyciąg z Krajowego Rejestru Sądowego o wpisaniu fundacji do rejestru (art. 48 ust. 2 pkt 3 ustawy). W ustawie o referendum ogólnokrajowym nie przewidziano możliwości wezwania zainteresowanego podmiotu do usunięcia wady lub dowodzenia w inny sposób spełnienia warunków wymaganych dla wydania zaświadczenia o przysługiwaniu uprawnienia, o którym mowa w art. 48 ust. 1 ustawy. Jeżeli do wniosku o wydanie zaświadczenia nie dołączono wymienionych wyżej dokumentów lub dokumenty te nie potwierdzają spełnienia wymaganych warunków, Państwowa Komisja Wyborcza obowiązana jest odmówić wydania zaświadczenia (art. 48 ust. 4 ustawy). Z treści uwierzytelnionego statutu Fundacji załączonego do zawiadomienia nie wynikało, aby działalność związana z przedmiotem referendum mieściła się w zakresie celów statutowych Fundacji (art. 48 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy). Brak zapisów w statucie o realizowaniu celów związanych z przedmiotem referendum stał się przyczyną odmowy wydania zaświadczenia. W celu ustalenia znaczenia pojęcia „przedmiot referendum” Państwowa Komisja Wyborcza dokonała analizy uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17

kwietnia 2003 r. o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej (Dz.U. Nr 66, poz. 613) w kontekście przepisów ustawy o referendum ogólnokrajowym, zwłaszcza art. 20 ust. 2 w związku z art. 71 ust. 2 tej ustawy. W wyniku tych ustaleń Państwowa Komisja Wyborcza przyjęła, że przedmiotem referendum jest sprawa ratyfikacji Traktatu akcesyjnego. Do tak zdefiniowanego przedmiotu referendum w żadnym zakresie nie nawiązują cele Fundacji wskazane w uwierzytelnionym statucie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga Fundacji Rademenes okazała się bezzasadna. Zgodnie z art. 48 ust. 1 pkt 3 lit. c i pkt 4 ustawy o referendum ogólnokrajowym, podmiotem uprawnionym do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych nadawców publicznych w formie rozpowszechnianych nieodpłatnie audycji referendalnych jest między innymi fundacja, która „prowadzi działalność związaną z przedmiotem referendum, a działalność ta mieści się w zakresie jej statutowych celów”. Z przytoczonego przepisu wynika, że fundacja musi spełniać - poza warunkiem wynikającym z art. 48 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy, który nie jest przedmiotem rozpoznawanej sprawy, ponieważ nie stanowił przesłanki odmowy wydania przez Państwową Komisję Wyborczą zaświadczenia o przysługiwaniu uprawnienia - warunek dotyczący prowadzenia działalności związanej z przedmiotem referendum, która dodatkowo powinna się mieścić w zakresie jej celów statutowych. Są to w istocie dwa warunki: pierwszym jest prowadzenie działalności związanej z przedmiotem referendum, drugim - umieszczenie w statucie fundacji takich jej celów statutowych, które pozwalałyby na ocenę, że prowadzona działalność związana z przedmiotem referendum mieści się w zakresie owych celów. Wynika z tego, że skoro działalność związana z przedmiotem referendum musi się mieścić w zakresie celów statutowych, to i cele statutowe muszą być związane - przynajmniej pośrednio - z przedmiotem referendum.

Badając zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym statut Fundacji Rademenes, którego uwierzytelniony odpis dołączono do zawiadomienia o zamiarze skorzystania z uprawnienia do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych, o których mowa w art. 49 - 55 ustawy, Państwowa Komisja Wyborcza słusznie oceniła, że żaden ze statutowych celów tej Fundacji nie jest zwią-

zany z przedmiotem referendum. Z treści uwierzytelnionego statutu Fundacji nie wynikało, by działalność związana z przedmiotem referendum - niezależnie od tego, czy Fundacja działalność taką faktycznie (rzeczywiście) prowadzi, czy też nie - mieściła się w zakresie jej celów statutowych. Inaczej mówiąc, przyczyną odmowy wydania zaświadczenia o przysługiwaniu uprawnienia był brak spełnienia przez Fundację warunku określonego w art. 48 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy, a mianowicie brak w statucie zapisu o realizowaniu przez Fundację zadań (prowadzeniu działalności) związanych z przedmiotem referendum.

Sama skarżąca zdawała sobie sprawę, że wśród jej statutowych celów (określonych w dotychczasowym § 8 statutu) nie ma takich, które wiązałyby się z celem referendum. Dlatego jej statutowy organ - zarząd - podjął w dniu 9 kwietnia 2003 r. uchwałę o zmianie statutu przez dodanie § 8a o treści: "Celem Fundacji jest również prowadzenie działalności związanej z akcesją Rzeczypospolitej Polskiej do struktur Unii Europejskiej oraz prowadzenie działalności związanej z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w organizacjach międzynarodowych." Uchwalone zmiany statutu nie zostały jednak zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym do czasu wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia z dnia 22 kwietnia 2003 r. w przedmiocie odmowy wydania zaświadczenia o przysługiwaniu Fundacji uprawnienia określonego w art. 48 ust. 1 ustawy. Okoliczność tę przyznaje sama skarżąca w skardze skierowanej do Sądu Najwyższego powołując się na to, że z powodu „ociężałości” Sądu zmiany statutu nie zostały dotychczas uwzględnione w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Wpis do Krajowego Rejestru Sądowego zmian statutu fundacji ma charakter konstytutywny, co wynika z art. 11 ust. 2 ustawy o fundacjach, zgodnie z którym zmiana statutu fundacji wymaga wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego, przy czym przepisy art. 9 stosuje się odpowiednio. Z kolei według art. 9 ust. 1 ustawy o fundacjach, sąd dokonuje wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego fundacji po stwierdzeniu, że czynności prawne stanowiące podstawę wpisu zostały podjęte przez uprawnioną osobę lub organ i są ważne; postanowienie o wpisaniu fundacji do Krajowego Rejestru Sądowego sąd wydaje ponadto po stwierdzeniu, że cel i statut fundacji są zgodne z przepisami prawa. Zasadą wpisów konstytutywnych jest to, że wpis staje się skuteczny z chwilą jego dokonania w rejestrze. Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 ze zm.), podmiot obowiązany do złożenia wniosku o wpis do

tego Rejestru nie może powoływać się wobec osób trzecich działających w dobrej wierze na dane, które nie zostały wpisane do Rejestru lub uległy wykreśleniu z Rejestru. Nie można w związku z tym podzielić argumentów skargi, że „zdarzeniem konstytutywnym powodującym zmianę celów statutowych Fundacji jest uchwała statutowego organu, a nie wpis do KRS”.

W sytuacji, gdy zmiana statutu Fundacji Rademenes obejmująca zmianę jej celów statutowych nie została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego do chwili zgłoszenia przez Fundację zawiadomienia o zamiarze skorzystania z uprawnienia do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych nadawców publicznych i do chwili rozpatrzenia tego zawiadomienia przez Państwową Komisję Wyborczą, skutki prawne związane z treścią statutu Fundacji musiały być odniesione do tego jego brzmienia, które wynikało z uwierzytelnionego odpisu statutu dołączonego do zawiadomienia. Uwierzytelniony statut, który podlegał badaniu i ocenie Państwowej Komisji Wyborczej, nie zawierał tymczasem postanowień o celach statutowych Fundacji związanych z przedmiotem referendum.

Zgodnie z art. 48 ust. 3 ustawy o referendum ogólnokrajowym, Państwowa Komisja Wyborcza wydaje zaświadczenia o przysługiwaniu uprawnienia do udziału w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych nadawców publicznych na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 48 ust. 2. W odniesieniu do fundacji dowodami tymi są uwierzytelniony statut i wyciąg z Krajowego Rejestru Sądowego o wpisaniu fundacji do rejestru. Załączony do zawiadomienia o zamiarze skorzystania z uprawnienia uwierzytelniony statut Fundacji dawał podstawę do takiej oceny, jakiej dokonała Państwowa Komisja Wyborcza, a mianowicie, że Fundacja Rademenes nie spełnia warunku przewidzianego w art. 48 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o referendum ogólnokrajowym, co stanowiło przesłankę odmowy wydania zaświadczenia stosownie do art. 48 ust. 4 ustawy.

Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====